

Kırsal turizm nedir?

Deniz ve dağ turizminin çağrıştırdığı karakteristikler, duyarlı dengelerin yitirilmesi sonucu birçok ülke için önemini yitirmiştir. Bu gibi turizm türleri bir anlamda "yapay hizmetler bütünü" olarak anlaşılmakta ve karşısına, doğal ve çevresel değerleri ile kırsal turizm bir alternatif olarak çıkartılmaktadır.

GÜZİN DEMİRCİOĞLU

ÇOĞU kimse için turizm, kısa süreleri kapsayan olağanüstü temaslar dizisini ifade eder. Turizm sayesinde, bireyin seçenekleri genişlemekte, bazı inanç ve önyargılar değişebilmekte, alışılmış değerlerinde yeni anlayışlar görülmektedir.

Böyle bir yaklaşımda, bir yöreyi ve o yörenin insanlarını tanımanın özgün ve gerçek yolu "kır turizmi"dir.

Günümüz insanı, bilim ve teknolojinin sunduğu üstün bir yaşam standartı özümserken, bazı çözümlü güç sorunlarla da karşı karşıya olduğunun bilincindedir.

Uzun ve yorucu seyahatleri, bulutların arasında yapabilen insanoğlu, yere indiğinde, hızlı kentleşmenin, gürültünün, trafik yoğunluğunun ve çevre kirliliğinin tutaklığını görmemek zorundadır.

Bireyin bu durum karşısında planla-

dığı kaçış, kuşkusuz, 'iyi korunmuş bir doğal çevre'ye doğru olmaktadır.

Tatil sözcüğünün içeriği artık değişmiştir. Bu sözcük yalnızca 'eğlence'yi çağrıştırmamaktadır artık. İnsanlar eğlencenin yanı sıra doğayı keşfetmeyi yerel kültürleri tanımayı, kırsal kesim insanları ile bütünleşmeyi de, "turistik amaçları" içerisinde düşünmektedirler. Gelişmiş ülkelerde önemli tarihsel ve sanatsal değerlere sahip kentler üzerindeki turizm yükünün hafifletilmesinde kır turizmi önemli bir seçenek olarak görülmektedir.

Bu bakımdan kırsal turizme hakettiği önem verilmeli, önemli kırsal değerlere sahip Türkiye, bu turizm ürününü iç ve dış talep doğrultusunda alacağı önlemlerle tüketime açmalıdır.

KIRSAL TURİZM TANIMI VE SAPTAMALAR

Deniz ve dağ turizminin çağrıştırdığı karakteristikler, duyarlı dengelerin (örne-

ğin betonlaşma) yitirilmesi sonucu birçok ülke için önemini yitirmiştir. Bu gibi turizm türleri bir anlamda "yapay hizmetler bütünü" olarak anlaşılmakta ve karşısına, doğal ve çevresel değerleri ile kırsal turizm bir alternatif olarak çıkartılmaktadır.

Kırsal turizm, deniz ve dağ gibi yörelerin dışındaki bir coğrafyada gerçekleştirilebilen turistik etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir. Kuşkusuz birbirine az çok farklı olan, ama temelde kırsal turizm kapsamında ele alınması gereken bazı farklı turizm türlerinden söz edilebilir. Örneğin, çeltik turizmi, yeşil turizm, tarım turizmi gibi türlerin hepsi, yukarıda verdiğimiz tanımdaki ortak özelliklere sahip bulunmaktadır.

Bu yöreleri, turizmin konusu haline getirirken, tarım alanlarının amaç dışı kullanımını, bölgenin tarımsal olmayan bir biçimde yapılaşması, emeğin tarım dışı alanlara bölünmesi gibi olumsuzlar öne sürülebilmektedir. Oysa, belirli özellikleri taşıyan yöreler için turistik girdilerin, bütün olumsuzları dengeleyecek düzeylerde olabileceği unutulmamalıdır. Tarımdan artırla fazlaca beklentisi kalmamış yöreler için, kırsal turizm tek alternatif, belki de son şans olacaktır.

Kırsal turizm için tatil talepleri, ortamın üzerindeki gelir gruplarından gelir-

ABSTRACT

RURAL TOURISM

To analyse the social and economic effect of different kinds of tourism, one must give a precise definition of rural tourism. The countryside has an image of no man's land between the sea and the mountains. Then, the rural tourism is sum of the activities being held in a geographic area between sea and the mountains. In this connection, the rural tourism can stop the emigration from rural regions to the cities where technological activities have a prima importance. At the same time, rural tourism can be alternative to reduce pressure on the overcrowded resorts. Principal purpose of this article is to make some necessary definitions on the subject. No doubt, every item being touched in the article deserves to become the subject of separate and individually detailed studies.

Güzin Demircioğlu, Dokuz Eylül University, Department of Applied Foreign Languages Tourism Management Programme, Izmir, Turkey.

Güzin Demircioğlu, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Uygulamalı Yabancı Diller Bölümü Turizm İşletmeciliği Programı'nda öğretim elemanı olarak çalışmaktadır.

nektedir (Rodrigues 1992). O halde "kırsal turizm" denildiğinde ikinci sınıf tatil beklentileri değil, kalite standartları bir naylı yüksek olan bir turizm etkinliği söz konusudur.

Bu bağlamda, kırsal yöre insanlarının çağdaş yaşam standartlarını yakalayabilmesi için, kırsal turizm çok önemli bir işlevi üstlenmektedir. Böylece, yaşam düzeyi yükselen yöre insanının kente göç etmesi gerekliliği ortadan kalkacak, sonuçta doğanın ve kırsal çevrenin yoksunluk nedeni ile denetimsiz kalması da önlenmiş olacaktır.

KIRSAL TURİZM TALEBİNİ GÜDÜLEYEN NEDENLER

Günümüzde turistik talebin nitelik değiştirmesi önemli bir olgudur, ayrıca geleneksel tatil beklentilerindeki yapısal değişim ile kırsal turizmin güdüleyen nedenler bir neden-sonuç ilişkisine sahiptir. Burada, kırsal turizmi güdüleyen nedenlere kısaca değinmek yararlı olacaktır.

a) Kırsal Kökenlilik

Kentsel nüfusu oluşturan insanların önemli bir bölümü (bir iki kuşak geriye gidilirse) kırsal kökenlere sahiptir. Artan boş zaman, artan gelir gibi etkenler sonucu bu insanlar, atalarının yaşam biçimlerini araştırmak, geçmişleri ile bağlarını güçlendirmek istemektedirler. Bu kesim kırsal turizmin önemli bir potansiyelini oluştururlar.

2. Ekonomik Nedenler

Kırsal turizmde talebi oluşturanların önemli bir kesimi yüksek gelir gruplarıdır, ama kırsal turizmin yapısından kaynaklanan nedenle, orta ve düşük gelir gruplarının da tercih ettiği bir turizm türüdür.

Bu açıdan, kırsal turizmi güdüleyen ekonomik nedenleri şöyle özetleyebiliriz.

3. Düşük Altyapı Harcamaları

Kırsal alanların turizme açılması için gerekli altyapı harcamaları düşük düzeylerde olup, turistin ödemesi gereken bedeller makul sınırlar içerisinde tutulabilmektedir. Ya da aynı miktardaki harcamaların kırsal turizmdeki karşılığı daha uzun süreli bir tatil olmaktadır.

- **Ulaşım Harcamaları:** Kırsal turizmde tatil sürecinde karşılanması gereken harcamaları oldukça düşüktür. Kırsal kesim favori ulaşım araçları ile hem gidilen uzaklık az, hem de enerji tüketimi söz konusu değildir.

Kırsal turizm, deniz ve dağ gibi yörelerin dışındaki bir coğrafyada gerçekleştirilen turistik etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir. Kuşkusuz birbirine az çok farklı olan, ama temelde kırsal turizm kapsamında ele alınması gereken bazı farklı turizm türlerinden de söz edilebilir.

- **Beslenme Giderleri:** Kırsal turist, beslenme maddeleri için kentsel rantlar ödendiğinden bunları üreticisinden daha düşük fiyatlara alabilmekte, besinlerin kalitesi açısından daha gerçekçi seçeneklere sahip olabilmektedir. Kentsel rantların olmayışı ve bu maddelere ulaşım giderlerinin ödenmeyişi, fiyatları aşağıya çekebilmektedir.

- **Eğlence Giderleri:** Kırsal turizmde alışılmış eğlence türlerinden daha değişik etkinlikler söz konusu olduğundan, bunlara ödenen bedeller de sahil ve dağ turizmine oranla önemli ölçüde düşük olmaktadır.

Sayılan bu etkenler, kırsal turizmi, özellikle düşük ve orta gelir grupları için son derece çekici bir etkinlik haline getirmektedir.

SOSYO - KÜLTÜREL ETKENLER

Yoğun iş yaşamı, kentli insanların birbirleri ile kalıcı ve gerçek ilişkiler kurabilmesini engellemektedir. Yakalanan yaşam standartını korumak ve geliştirmek için insanlar giderek mekanize bir biçimde çalışmak zorunda kalmakta, genelde makinalaşmaya bağlanabilen "yabancılaşma"yı yaşamaktadır. Bu durumda, bireysel ilişkilere daha büyük önem verilen kırsal yöre için kültürünü tanımak, onunla bütünleşmek "yabancılaşan" insan için bir kurtuluşu simgelemektedir.

İnsanlar, üretim dürtüleri ile kopmaya

yüz tutan geleneksel kültürü yakalamak, bağlarını pekiştirmek gereğini duymaktadırlar.

Diğer etkenlerle birleştirildiğinde, bunun da önemli bir talep unsuru olduğu unutulmamalıdır.

SAĞLIK VE YAŞ ETKENLERİ

Kırsal turizmin bazı hastalıklar ve özellikle "depresiv" karakterli kişilikler için olumlu etkileri bulunduğu bir gerçektir.

Kentsel yaşamın giderek daha stresli olan düzeni, özellikle orta yaşın üzerindeki kesim için daha belirgin olumsuzlar yaratmakta, kırsal turizm bu kesim için vazgeçilmez çekicilikler taşımaktadır.

KIRSAL TURİZMİN ETKİLERİ

a) **Ekonomik Etkileri:** Kırsal turizm, yöre insanına kente göç etmeden kentsel standartlarını yakalama olanağı sağlayacak önemli girdiler oluşturacaktır. Yöre insanları, hem hizmet, hem de mal satışından aracısız kârlar sağlayarak yaşam düzeylerini yükseltebileceklerdir.

Ülke ekonomisi açısından da olumlu ekonomik girdiler söz konusudur. Yöre yakınındaki küçük yerleşim birimlerinde turizme dayalı sanayi gelişecek, bu da belirli bir istihdam yaratacaktır.

b) **Çevresel Koruma Açısından Etkileri:** Kırsal yörelerin turizme açılmasıyla,

TABLO 1:

İsviçre'de Gerçekleştirilen Bir Araştırmada Turistlerin Beklentileri

1. Çevre düzeni / Kırsal yerleşim birimi.....	% 93
2. Patikalar / Yürüme alanları.....	% 87
3. Yer sakinliği / Huzur etkeni	% 86
4. Panoramik özellikler.....	% 73
5. Spor etkinlikleri	% 51
6. Eğlence olanakları	% 42

çevresel kirlilik ve yozlaşmanın güdüleneceği savı artık geçerliliğini yitirmiştir. Bilinebilirliği durumunda yöre insanı, turizmin gereği olarak çevresel korumanın doğrudan uygulayıcısı olacaktır.

Yöre insanı kirli ve kişisiz bir çevrenin pazarlanamayacağı gerçeğini öğrendikten sonra, doğal çevreyi denetim altında tutacaktır.

TURİZM YÜKÜNÜN HAFİFLETİLMESİ AÇISINDAN

Günümüzde gelişmiş Avrupa ülkeleri önemli değerlere sahip kentler üzerindeki turizm yükünün azaltılmasında ve talebin değişik alanlara kaydırılmasında, kırsal turizmi vazgeçilemez bir seçenek olarak görmekteyiz.

Ülkemiz için durum henüz bu aşamada değil ise de, yakın bir gelecekte aynı sorunların yaşanacağı açıktır. Bu nedenle kırsal turizm turistik talep baskısı karşısında alınabilecek bir önlem niteliği taşımaktadır.

KIRSAL TURİZMİN KONAKLAMA KARAKTERİSTİKLERİ

Kırsal turizmde talep değişik kesimlerden gelmektedir. Bu kesimlerin temel karakteristikleri birbirinden farklılıklar gösterebilmektedir. Bu nedenle, konaklama türleri ile tüketicinin beklentileri arasındaki ilişki, konaklama türlerinin seçiminde önemli bir etken olmaktadır.

Konaklama türü kadar konaklama yerinin seçimi de önemlidir. Son yıllarda İsviçre 'de yapılan bir araştırmada turistlerin beklentileri hakkında Tablo 1'deki sonuçlar elde edilmiştir.

Kırsal turist, konaklama standartlarının yüksek olmasını istemektedir. Bu açıdan konaklama birimi çağdaş olanakları; T.V., telefon, sıcak su, okuma salonları v.b. içermelidir.

Kırsal turizmin konaklama biçimlerini şöylece özetleyebiliriz:

1. Kamping Alanları: Bu gibi yerler özellikle konaklama sorununu kendi olanakları ile çözmek isteyen düşük gelir grubu ile serüven arayan turist için tercih edilebilir.

Genellikle doğal bir zenginliğin 40-80 km yarı çaplı çevresinde kurulur. Bu gibi yerlerde oto park alanları, su etkinlikleri

(nehir, göl, gölet, yüzme havuzları v.b.) yürüyüş ve bisiklet yolları, market ve süpermarketler, haberleşme kolaylıkları gibi olanaklar sağlanmış olmalıdır.

2. Çiftlik Evleri: Çiftlik evleri, genellikle bireysel ilişkilere önem veren, yöreyi ve insanını kültürel bağlamda tanıma amacı taşıyan turistlerin tercih ettikleri yerlerdir. Yörenin üretim biçimleri, bu turist için izlenmesi ve katılması ilginç olan etkinliklerdir.

3. Kırsal Yöre Otel ve Motelleri: Bu konaklama türü, kısa süreli tatil yapan, bireysel ilişkilerden çok doğa ile ilgili yüksek gelir grupları tarafından tercih edilmektedir. Otellerin her türden çağdaş olanağı taşıması vazgeçilemez şart olmaktadır.

Bu konaklama türlerinden hangisinin uygun olacağı, yörenin ve müşterinin özellikleri ile, örgütlenme biçimine bağlıdır.

YÖRENİN KARAKTERİSTİKLERİ

1992 yılında Palermo'da toplanan "Kırsal Turizm Kollokyumu", kırsal yörenin özellikleri ile ilgili önemli saptamalar yapmıştır. Bu özellikleri kısaca şöyle açıklamak mümkündür.

- Suyun bolluğu,
- Gezi etkeninin özenle organize edildiği,
- Spor yapmaya elverişli (golf, tenis, yüzme, balık avlama),
- Milli parklara yakın olan (örneğin Manyas Kuş Cenketi yakınları),
- Tarihsel değerleri içeren,
- Kolay ve doğrudan rezervasyon yapılabilen,
- Ulaşımı kolay ve ucuz olan,
- Geleneksel bir mimarının sergilendiği,

● Belirli bir üretim biçimini sunan (pamuk, tütün, narenciye),

● Yöre insanının sıcak ve etkileşime açık olduğu yöreler, kırsal turizme en uygun yerlerdir.

İŞLETMEYE KATILIM TÜRLERİ

Kırsal turizmde işletmeye katılımı, Avrupa ülkeleri değişik biçimlerde gerçekleştirmektedirler. Örneğin İngiltere'de özel koruma gerektiren alanların dışındaki yerlerde kırsal turizm tümüyle özel girişimcilerin eliyle yürütülmektedir.

Fransa'da, devlet yöre insanının ağırlıklı bulunduğu işletme tipini geliştirmiştir. Belirli bir geceleme sayısını aşan çiftliklere Ziraat Bakanlığı tarafından, yatırımların %30'una varan düşük faizli krediler uygulanmaktadır (Cazes 1984)

SONUÇ

Bu yazıda kırsal turizm hakkındaki temel saptamaları kısaca vermek amaç edilmiştir. Kırsal değerleri önemli bir potansiyel oluşturan ülkemizde, bu turizm türünün yaşama geçirilmesi önemli sonuçları beraberinde getirecektir. Bu konuda kırsal yöre insanların bilinçlendirilmesi ayrıca önem taşımaktadır. □

KAYNAKÇA

SAĞCAN, Mustafa, *Rekreasyon ve Turizm*, İzmir, 1988.

RODRIGUES, Jose, *Kırsal Turizm Kollokyumu Bildirileri*, Palermo, 1992.

BORNET, Bernard, *Kırsal Turizm Kollokyum Bildirileri*, Palermo, 1992.

CAZES, Georges, *Tourisme En France*, Paris, 1984.